VVRO
VERENIGING VERPLEEGKUNDIGEN RADIOTHERAPIE EN ONCOLOGIE

Functieprofiel

Verpleegkundig Specialist in de oncologische zorg

ALGEMENE OMSCHRIJVING

Een verpleegkundig specialist (VS) is een academisch opgeleide verpleegkundige met een doorgedreven expertise in een specialisatiedomein of zorgcontext*, in dit geval de oncologische zorg. De VS heeft een zelfstandige zorg- en behandelrelatie met de oncologische patiënt en verleent geïntegreerde en geavanceerde verpleegkundige zorg. Sinds 1 januari 2025 is een tweeledig wettelijk kader van kracht voor dit verpleegkundig experten profiel. De VS is een beschermde functietitel waarbij de verpleegkundige op basis van opleiding en werkervaring de erkenning tot VS binnen de respectievelijke gemeenschap aanvraagt. Om de klinische autonomie van de VS te versterken omschrijft het wettelijk kader de bijkomende klinische en medische activiteiten die de VS autonoom kan uitvoeren en binnen welke voorwaarden.

Deze functie, in vele gevallen ook gefinancierd vanuit het Nationaal Kankerplan, is actief binnen het brede spectrum van preventie, curatie, palliatieve zorg en nazorg. Dit is vergelijkbaar met de functie van de verpleegkundig consulent. Rekening houden met de complexiteit van de oncologische zorg en de nood tot toegankelijke oncologische zorg is het inzetten van een skill mix binnen deze bestaande verpleegkundige profielen een absolute meerwaarde. Het implementeren van zowel VS als verpleegkundig consulent (VC) binnen het (gespecialiseerd) zorgprogramma oncologie wordt dus sterk aanbevolen.

De activiteiten van de VS hebben impact op het niveau van patiënt, team, organisatie en het brede specialisatiedomein. Hun activiteiten kunnen variëren afhankelijk van de specifieke werk- en zorgcontext. Beïnvloedende factoren zijn o.a. de complexiteit van de oncologische zorg, de (onbeantwoorde) patiëntennoden, de behoefte aan een toegankelijke en geïntegreerde oncologische zorg, de noden en doelstellingen van het interprofessioneel team en de organisatie, en de competenties/ervaring van de VS.

**Een specialisatiedomein kan ziekte specifiek zijn of kan eerder een breed verpleegkundig zorgdomein zijn. Voorbeelden zijn (niet limitatief): oncologie, hematologie, borstkanker, pijn, wondzorg, nutritie, palliatieve zorg, urologie, prostaatkanker, ...*
Een zorgcontext omvat de bredere werkterreinen in de gezondheidszorg zoals de eerstelijns zorg, de geestelijke gezondheidszorg (GGZ), de residentiële ouderenzorg, de revalidatiezorg, de ziekenhuiscontext, de spoedeisende zorg, de acute zorg en de chronische zorg.

POSITIE IN DE ORGANISATIE

Binnen de oncologische setting is het wenselijk dat VS binnen de gehele zorgorganisatie en het (gespecialiseerd) zorgprogramma oncologie hun activiteiten kunnen initiëren en uitvoeren zodat hun impact zichtbaar is over zowel afdelingen heen als buiten de muren van de eigen organisatie. Belangrijke samenwerkingspartners voor de verpleegkundig specialist zijn patiënten, zorgverleners intra- en extramuraal, leidinggevenden en het hoger management, doorverwijzers en kennis- en onderzoekcentra. Idealiter wordt de VS functioneel aangestuurd door een collega VS, verpleegkundig leidinggeven en artsen binnen de specialisatie.

KERNCRITERIA VAN DE FUNCTIE

Gebaseerd op het huidige wettelijke kader betreffende de erkenningscriteria voor de VS.

- In het bezit zijn van een diploma bachelor in de verpleegkunde of titel van verpleegkundige verantwoordelijk voor algemene zorg (VVAZ).
- In het bezit zijn van een masterdiploma in de verplegingswetenschap dat voorbereidt op de functie van VS
    - tot 31/12/2028 volstaat een masterdiploma in de gezondheidswetenschappen (vb. master in management en beleid van de gezondheidszorg, master of science in de gezondheidsvoorlichting en -bevordering).

- Minimaal 3000u werkervaring hebben binnen de oncologische/hematologische zorg.
- Het strekt tot aanbeveling als de VS beschikt over een getuigschrift van een postgraduaat oncologische zorg of een ander postgraduaat relevant voor het specialisatiedomein.

KERNROLLEN VAN DE VERPLEEGKUNDIG SPECIALIST IN DE ONCOLOGISCHE ZORG

De omschrijving van de VS-kernrollen is gebaseerd op het functie- en competentieprofiel van de verpleegkundig specialist opgesteld door de Federale Raad Verpleegkunde (2024) en het VS-competentiekader van de Verpleegkundig Specialisten Denktank (BVVS & universiteiten, 2021).

COMPETENTIEGEBIEDEN

1. **Klinisch expert en behandelaar**: de verpleegkundig specialist als autonoom verpleegkundig expert en klinisch behandelaar
2. **Organisator van kwaliteitsvolle zorg en innovatieleider**: de verpleegkundig specialist als initiator, innovator, coördinator en organisator van kwaliteitsvolle zorg
3. **Professioneel en klinisch leider**: de verpleegkundig specialist als klinisch en professioneel leider en rolmodel in de professionalisering van het verpleegkundig beroep
4. **Samenwerker**: de verpleegkundig specialist als bevorderaar van interprofessionele samenwerking
5. **Onderzoeker**: de verpleegkundig specialist als onderzoeker en implementator van evidence informed praktijkvoering en als opleider en begeleider van andere professionals
6. **Communicator**: de verpleegkundig specialist als communicator met patiënten, hun omgeving en andere professionals
7. **Gezondheidsbevorderaar**: de verpleegkundig specialist als coach en counselor en als deelnemer aan / voortrekker in het maatschappelijk debat

1 Klinisch expert en behandelaar

- Verleent en coördineert oncologische zorg als autonoom gezondheidszorgbeoefenaar.
- Coördineert nurse-led zorg voor een duidelijk omschreven oncologische patiëntengroep en superviseert verpleegkundig consulenten indien betrokken bij deze zorg.
- Organiseert zelfstandig verpleegkundige consultaties binnen één of meerdere fasen van het ziekte- en behandeltraject, dit in nauwe samenwerking met VC en leden van het interprofessioneel team.
- Bouwt een zelfstandige zorg- en behandelrelatie op met oncologische patiënten, met aandacht voor assessment, diagnostiek, opvolging therapie, zorgplanning en evaluatie van zorg.
- Kan routinematige en beperkt complexe medische handelingen uitvoeren zoals bepaald in de interprofessionele samenwerkingsovereenkomst (IPSO) tussen de VS en de verantwoordelijke arts(en).
- Organiseert doelgericht, gestructureerd en evidence-based de educatie en begeleiding van de oncologische patiënt.
- Neemt de coördinatie van de zorg op zich en dit over disciplines en/of afdelingen heen.
- Verleent zorg met een bijzondere aandacht voor de intra- en transmurale samenwerking binnen het oncologisch zorglandschap.

2 Organisator van kwaliteitsvolle zorg en innovatieleider

- Ontwikkelt, implementeert en evalueert nurse-led interventies zodat efficiënte, toegankelijke en kwalitatieve zorg voor de oncologische patiënt gegarandeerd wordt.
- Identificeert systematisch noden bij de patiënt en naasten, leden van het interprofessioneel en transmuraal team en het bredere zorgprogramma.

- Signaleert nieuwe noden en uitdagingen in de oncologische zorg en initieert nieuwe ontwikkelingen in de oncologisch zorg en verpleegkunde.
- Ontwikkelt en implementeert evidence-based zorginterventies.
- ·Analyseert kritisch oncologische zorgprocessen ter verbetering van zorgkwaliteit, patiëntveiligheid en zorgcontinuïteit.
- ·Speelt een sleutelrol bij de ontwikkeling en implementatie van oncologische zorgpaden en levert evidence-based kennis aan.
- Adviseert het hoger management en beleid over de uitbouw en implementatie van nurse-led zorgmodellen binnen de oncologische zorg.
- Initieert en leidt kwaliteitsprojecten (intra- en extramuraal) en is bedreven in project- en veranderingsmanagement.
- Is verantwoordelijk voor de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van evidence-based richtlijnen binnen de oncologie.
- Draagt actief bij tot de ontwikkeling en optimalisatie van het oncologisch zorgbeleid binnen de organisatie en daarbuiten.

3 Professioneel en klinisch leider

- Is een voortrekker in de professionalisering van de oncologie verpleegkunde.
- Is een rolmodel in het klinisch redeneren, kritisch reflecteren en levenslang leren, en ondersteunt oncologieverpleegkundigen en VC in hun professionele groei.
- Instrueert en ondersteunt verpleegkundigen en VC in het verlenen van evidence-based oncologische zorg.
- Speelt een sleutelrol in ethische besluitvorming binnen de zorgverlening.
- Werkt samen met verpleegkundigen, VC, leidinggevenden, onderwijs- en onderzoekpartners, patiëntenverenigingen, overheden en beroepsorganisaties in het kader van de professionalisering van de verpleegkunde.
- Neemt actief deel aan verpleegkundige beroepsgroepen en relevante belangengroepen om de oncologische zorg te versterken.

4 Samenwerker

- Bouwt sterke partnerschappen op met oncologische patiënten en hun naasten, en stimuleert gedeelde besluitvorming en doelgerichte zorg.
- Voert zelfstandig verpleegkundige consultaties uit en verwijst patiënten gericht door naar andere zorgverleners in het kader van multidisciplinaire ondersteuning en met aandacht voor de zorgcontinuïteit.
- Neemt het voortouw in de samenwerking met intra- en interprofessionele teams, transmurale partners, externe organisaties en beleidsmakers ter optimalisatie van oncologische zorgprocessen.
- Verleent zowel zorginhoudelijke als zorgbeleidsadviezen aan verpleegkundigen, VC, leden van het interprofessioneel team, zorgverleners van de eerste lijn en management.
- Fungeert als centraal aanspreekpunt voor de leden van het team bij complexe oncologische zorgsituaties.

5 Onderzoeker

- Initieert, coördineert en participeert actief in wetenschappelijk onderzoek met focus op de optimalisatie van de oncologische zorg en deelt bevindingen met collega's.
- Zet zorgnoden om in relevante onderzoeksvragen.
- Draagt bij aan verpleegkundig wetenschappelijk onderzoek binnen de oncologie ter versterking van zorgkwaliteit en implementatie van onderzoeksresultaten.
- Verdiept de eigen expertise door middel van literatuuronderzoek en eigen studies.
- Vertaalt de evidentie naar praktijk richtlijnen en zorgpaden.
- Neemt actief deel aan nationale en internationale oncologische werkgroepen, netwerken en congressen om expertise en inzichten te delen.
- Deelt kennis en expertise met collega-verpleegkundigen en andere leden van het team.
- Stimuleert professionele ontwikkeling en ondersteunt zorgverleners in het verlenen van kwalitatief hoogstaande oncologische zorg d.m.v. coaching en teaching.

Communicator

- Respecteert en analyseert het patiëntperspectief en deelt relevante bevindingen met het oncologische behandel- en zorgteam om de zorg te optimaliseren.
- Stimuleert en ondersteunt patiënten bij hun zelfmanagement.
- Optimaliseert de communicatieprocessen tussen de oncologische patiënt en zorgverleners.
- Verleent adviezen aan oncologische patiënten en hun naasten, interprofessionele teams, management en beleidsmakers, en dit binnen en buiten de organisatie.
- Ondersteunt gedeelde besluitvorming en stimuleert de actieve participatie van de patiënt en zijn omgeving in het oncologisch zorgtraject, met oog voor levenskwaliteit en behandelopties.
- Heeft een voortrekkersrol in de optimalisatie van de intra/transmurale communicatie tussen de verschillende zorgverleners betrokken bij het zorgtraject.

Gezondheidsbevorderaar

- Ondersteunt oncologische patiënten en hun omgeving bij het navigeren door het complexe zorgtraject en zorgt voor tijdige toegang tot gespecialiseerde oncologische zorg.
- Coacht en adviseert oncologische patiënten over leefstijl, therapietrouw en symptoommanagement ter bevordering van gezondheid en welzijn tijdens en na de behandeling.
- Werkt preventief en focust op empowerment van de patiënt en naaste.
- Is een voortrekker in de organisatie van interventies met aandacht voor gedeelde besluitvorming en stimuleert actieve patiëntbetrokkenheid.
- Ontwikkelt interventies in het kader van zelfmanagementondersteuning en het bevorderen van therapietrouw.
- Ontwikkelt interventies om klachten ten gevolge van de behandeling en ziekte te monitoren.
- Ontwikkelt, implementeert en evalueert (eHealth) interventies ter bevordering van gezondheidseducatie en zelfmanagement bij oncologische patiënten.

- Ontwikkelt en houdt evidence-based educatie- en informatiemateriaal up-to-date, afgestemd op de noden van de oncologische patiënt en zijn omgeving.
- Behartigt de belangen van oncologische patiënten en patiëntengroepen op organisatie- en systeemniveau en draagt bij aan het maatschappelijk debat rond oncologische zorg en patiëntenrechten.
- Heeft aandacht voor kwetsbare oncologische patiëntengroepen en waarborgt inclusieve en toegankelijke zorg.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Verpleegkundig Specialisten Denktank* - Van Hecke, A., Decoene, E., Embo, M., Courtens, A., Beeckman, D., Dobbels, F., Goossens, GA., Bergs, J., Jacobs, N., Van Bogaert, P., Verhaeghe, S., Van Achterberg, T., & Goossens, E. (2021). Verpleegkundig Specialist in de Belgische gezondheids- en welzijnszorg: competentiekader.
- Functie- en competentieprofiel Verpleegkundig specialist. 2024. Federale Raad Verpleegkunde. https://overlegorganen.gezondheid.belgie.be/nl/documenten/advies-frv-202406-functie-en-competentieprofiel-van-de-verpleegkundige-specialist

Voor meer informatie over het functieprofiel van de VS, kan u terecht op de website van de Belgische Vereniging voor Verpleegkundig Specialisten

Dit functieprofiel is het resultaat van een samenwerking tussen de VVRO en de onderzoekers van het CONNECT-ME programma.

CONNECT-ME
COLLABORATIVE NETWORK ORGANIZING TRAINING AND MENTORSHIP FOR EXPERT CANCER NURSES

Universitair Centrum voor Verpleegkunde en Vroedkunde · Universiteit Gent · UZ Gent · UZ Leuven · Kom op tegen Kanker